

Voor de wolven

André Hazes in *André Hazes, zij gelooft in mij*

DOCUMENTAIRE

GEKRENKTE EGO'S

Kunstenaar **Micha Klein** spande een kort geding aan tegen regisseur Corinne van Egeraat, omdat hij het oneens was met de inhoud van de documentaire die zij over hem maakte. Wat ging er mis en: kan het ook anders?

TEKST MINOU OP DEN VELDE

CORINNE VAN EGERAAT, DOCUMENTAIRE-MAKER PORTRETTEERDE DE KUNSTENAAR **MICHA KLEIN** IN *DE VIRTUELE WERELD VAN MICHA KLEIN*

'Ik ken Micha sinds een jaar of twaalf via zijn

vriendin, Afke. Hij is vrij ijdel en kan goed praten over zijn plaats in de kunstgeschiedenis. In het begin had hij het idee: dan ga jij met deskundigen over mijn werk praten, zodat het een film wordt met didactische

waarde. Ik wilde iets anders dan die brave aanpak. Drugs, party, hun relatie, wat ze zelf gefilmd hebben: lifestyle en werk zijn vermengd bij hen, daarom wilde ik die film maken.'

'Micha mocht een ruwe montage bekijken op accuratesse en *fairness*. Het was geen compleet vetorecht. Afke, Micha en zijn broer Onno kwamen kijken. Ze gaven aan dat er nog veel aan moest gebeuren maar voor mijn gevoel waren ze best positief. Opeens kwam er een brief van Micha met alle punten die hij veranderd wilde zien en dat was zo'n beetje de hele film. Hij had heel veel moeite met scènes waarin je hem zag gebruiken, en überhaupt dat er dingen over drugs in de film zitten. Maar zijn werk zit vol met verwijzingen naar drugs!'

'Ik heb er stukken uitgehaald die de film niet zouden aantasten. Maar toen kwam hij opnieuw met een waslijst. Wat bij mij toen opkwam was: ik ben niet in opdracht van jou een film aan het maken, en jij bent geen autobiografie aan het maken. Dit is een bio-

→ → →

Micha Klein en vriendin Afke

grafie, mijn film, mijn stijl en het gaat over jou. Je hoopt dat je iets maakt waar je allebei trots op kan zijn. Ik heb nooit gedacht dat deze film een controverser zou opleveren.'

★ **MICHA KLEIN, KUNSTENAAR**

'Toen Corinne mij vroeg of ze een documentaire over mij mocht maken, gaf ik direct aan dat ik niet geïnteresseerd was in een film die op de jaren 90-lifestyle van mij en Afke gebaseerd was. Gedurende die tijd overvleugelde dat onderwerp mijn artistieke en inhoudelijke vernieuwingen.'

'Corinne wist mij te overtuigen en zei vooraf: we gaan eindelijk iets maken waarin we jouw visie kwijt kunnen. Het is voor *Close-up* van de AVRO, een degelijk kunstprogramma. In het contract dat ik met haar tekende staat: 'documentaire gefocust op het werk van Micha Klein'. Maar wat komt er uit? Toch weer een documentaire over onze lifestyle, nu ook nog met buitengewoon veel privé-materiaal. Je hoort mij niet praten over de belangrijke thema's in mijn werk.'

'Ze gooit me bovendien voor de wolven met shots die expres zo gekozen zijn dat er van mij geen gunstig imago ontstaat. Stel: een klant wil 300.000 euro uitgeven en die ziet die documentaire, dan denkt-ie toch: nou, misschien maar niet.'

'Ik ben zelf editor, regisseur, expert, ik zie waar het niet klopt. Als ze naar me was toegekomen met het verhaal: "Micha ik wil alle bandjes uit je archief en daar ga ik zelf mijn verhaallijn mee maken, jij hebt daar niks over te zeggen en daarna ga ik het wereldwijd verkopen en daar krijg je geen geld voor." Wat zou ik dan zeggen? Toch te bizar voor woorden zo'n voorstel?'

KEES BROUWER, REGISSEUR/CAMERAMAN
VOLGDE SAMEN MET RUDI BOON GEDUREN-

DE ANDERHALF JAAR WOUTER BOS VOOR DE DOCUMENTAIRE DE WOUTER TAPES.

'Kwesties zoals wat nu speelt met Micha Klein komen volgens mij vaker voor bij hoofdpersonen die zelf in een expressief vak zitten. Als iemand zegt: jij bent filmer, ik heb er geen verstand van, schept dat een belangrijke voorwaarde om je werk te kunnen doen. Bij dit soort films moet je vooraf afspreken dat je erbij bent als het goed gaat maar ook als het niet goed gaat. Een contract zou ik nooit sluiten. Je moet elkaar gewoon in de ogen kunnen kijken en elkaar vertrouwen. Ik wil ook niet voor verrassingen komen te staan, dat iemand halverwege zegt dat hij er geen zin meer in heeft. Ik wil dat die persoon ook voelt dat-ie dat niet kan maken.'

'Mijn band met Wouter Bos is heel gewoon, alsof je met iemand in het café zit en een biertje drinkt. We komen beiden uit een protestantse familie, ik denk dat we elkaar daarom wel verstaan. Het voelt goed. Over de band tussen maker en onderwerpen ik wel gaan nadenken naar aanleiding

van die film. Ik heb bijvoorbeeld het actieteam rond Rita Verdonk benaderd, omdat ik had begrepen dat ze daar misschien wel voor in zou zijn, maar terwijl ik daar mee bezig was dacht ik: ik kan nooit met haar dezelfde band opbouwen als met Wouter. Achteraf vind ik het ook niet erg dat ze dat nu nog niet wilde. Je moet iemand ook mogen om zo'n film te kunnen maken als *De Wouter Tapes*. Dan durf je elkaar dingen toe te vertrouwen en kun je die relatie meer diepgang geven en dus de film ook. Tijdens het voorgesprek stelde Wouter alleen de gebruikelijke voorwaarden, dat hij de film kon checken op feitelijke onjuistheden. Maar hij had geen *final cut*.'

ROB HODSELMANS, REGISSEUR/CAMERAMAN
FILMDE ELLEN TEN DAMME IN DE DOCUMENTAIRE ELLEN TEN DAMME — *AS I WAS WONDERING WHERE THIS MIXED-UP LITTLE LIFE OF MINE WAS LEADING TO*

'Ik geloof niet in een contract met je hoofdpersoon, zo werkt het niet. Frans Bromet leerde me: als mensen niet graag mee willen doen, moet je hen ook niet filmen. Want dan krijg je bij voorbaat nare tv. Een hoofdpersoon moet ook het werk van mensen kennen voor hij of zij er mee in zee gaat.'

'Ik leerde Ellen kennen bij het programma *Pakhuis de Jong*, waar ze te gast was. We hielden contact. Toen zij ziek was, zag ik haar optreden op het filmfestival in Utrecht. Ze was toen al geopereerd maar zag er zo stralend uit dat ik dacht: zo, dat is allemaal prima gelopen. Dus ik schrok wel toen ze zei dat ze al die chemokuren nog moest volgen en niet wist of ze dat zou overleven. Voor als het mis zou gaan wilde ze het gefilmd hebben, om een document achter te laten voor vrienden en familie. Ze bedong wel een *final cut*, maar dat vond ik geen probleem, want

De Wouter Tapes

FOTO: VPRO

als ze de montage lelijk had gevonden, was ik er zelf nog het ongelukkigst van geworden. Het begon namelijk als een vriendendienst. Pas later ontstond het plan er een echte documentaire van te maken.'

'Ik heb met haar afgesproken dat ik alles zou filmen, ook als ze er geen zin in had. Achteraf mocht ze wel aangeven of ze iets niet wilde laten zien. Toch heeft ze één keer afgebeeld, voor een chemokuur. Ze had wel vaker geen zin en dan stond ik er toch, maar toen heb ik niet doorgedouwd. Ik dacht: ik ben hier vroeg voor opgestaan en het is ook jouw film, dus als jij geen zin hebt, heb ik ook geen zin. Ik vond het niet leuk maar soms is het tactisch om toe te geven in plaats van zo'n ziekenhuis binnen te stormen en stennis te trappen.'

★ ELLEN TEN DAMME, ZANGERES

'Ik weet zeker dat je alles van iemand kan maken in de montage. Bij bladen, tv... Je bent totaal overgeleverd. Als mensen er zinnen uitknippen, of als je een grapje maakt maar dat wordt niet als grapje in beeld gebracht. Dan begrijpt de toeschouwer niet wat er echt bedoeld wordt. Rob is één van de beste cameramensen die ik ken, daarom had ik er wel vertrouwen in.'

'Rob en ik begonnen met filmen omdat het me leuk leek om bij mijn nieuwe cd wat filmmateriaal te voegen. Uiteindelijk is het een heel bijzonder jaar geworden en dacht ik: andere mensen hebben hier ook iets aan. Eigenlijk is het een reactie op media, omdat ik in het ziekenhuis van alles over mezelf las terwijl ik niemand gesproken had. Dan stond er hoe beroerd het allemaal ging, terwijl ik, gelukkig, weinig pijn had. Ik kreeg het gevoel dat de media het liefst hebben dat je dood bent. Daar werd ik kwaad van. Ik wilde mijn eigen verhaal vertellen.'

'Een film maken is heel veel werk. Je werkt de hele dag, en dan kom je thuis en word je ook nog eens gefilmd. Ik vind het eigenlijk verschrikkelijk. Critici vonden de film wat afstandelijk ja. Maar die lui zijn knettergek! Weet je wat ze bedoelen? Ze vinden het jammer dat ik niet jankend in een hoek lig met een fles drank, en roep: o ik ben zo eenzaam, misschien ga ik wel dood! Ze zijn verpest door wanstaltige "Het spijt me-tv-programma's". Daarom doe ik het ook nooit meer, het is paarden voor de zwijnen gooien. Gelukkig weet ik dat de film de mensen die hetzelfde meemaken veel moed heeft gegeven.'

JOHN APPEL, REGISSEUR PORRETTEERDE ANDRÉ HAZES IN DE DOCUMENTAIRE ANDRÉ HAZES, ZIJ GELOOFT IN MIJ (1999)

'Voor mij is voorwaarde nummer één dat ik

Ellen ten Damme in *As I was wondering where this mixed-up little life of mine was leading to*

FOTO: CINEMA DELICATESSEN

een zwak heb voor mijn hoofdpersoon. In mijn films wil ik het gevoel overbrengen dat ik zelf ervaar als ik door de wereld heen stap: een mengsel van melancholie en eenzaamheid, en de worsteling met het alledaagse. Hazes was daar een mooi voorbeeld van. Zijn eenzaamheid ondanks die air van getapte jongen en zijn grote publiek sprong eruit.'

'Hazes was op zich ingenomen met de film maar heeft altijd gezegd dat ik de trieste kanten had overbelicht ten opzichte van de vrolijke kanten. Hij zei: maar ik ben toch ook leuk? Ik antwoordde: zeker, je doet ook veel dingen die ik niet gefilmd heb, maar dit is wat ik zelf bijzonder en mooi aan je vindt.'

'André Hazes beschouwde mij als een vriend, maar ik hem niet, omdat we te verschillend waren. Ik heb me, met plezier overigens, enorm aangepast aan hem. We hebben veel gebiljart in zijn stamcafé, we zijn samen naar voetbalwedstrijden geweest, en er werd heel veel gedronken, meer dan ik normaal zou doen.'

'Ik kon goed met Hazes opschieten, maar ik was altijd de vragende partij, het was niet gelijkwaardig. In onze zogenaamde vriendschap heeft hij me één keer gebeld, toen hij in de put zat. Ik stapte meteen de auto in en trof hem in Vinkeveen, waar hij allemaal persoonlijke dingen vertelde. Ik huil nooit mee, maar die volkomen desolate wanhopige toestand, waarin hij niet wist waar hij aan toe was, raakte me wel. Na afloop zei hij: "Eigenlijk had je een camera bij je moeten hebben." Maar dit had ik niet willen filmen. Die middag was ik meer dan iemand die een film maakte, toen was ik... tja, de enige die hij had. Iedereen had op dat moment iets anders te doen of had geen boodschap aan hem.'

'Alle opnames die bij anderen vanzelf gaan — je ziet hoe iemand thuis komt, zijn jas ophangt en een kopje koffie drinkt — waren

bij hem heel moeilijk. Heel vaak vond André iets wel goed maar Rachel niet. Dat had met smetvrees te maken, met privacy, en de angst van: wat gaan ze dan allemaal filmen? Uiteindelijk zijn alle opnames bij hem thuis op één dag gemaakt, als compromis. Ik vond het geen leuke dag, maar uiteindelijk heeft het ongemak de scènes alleen maar beter gemaakt.'

★ RACHEL HAZES

'Achteraf zijn we heel blij met de documentaire. Doordat iedereen wel iets van zichzelf erin herkende, kreeg André in alle lagen van de bevolking eindelijk de erkenning die hij verdiende. André was enorm trots dat iedereen er zo enthousiast over was en vond dat dit een mooi document was voor later.'

'André heeft vanaf het eerste moment aangegeven dat hij niet wilde dat er onaangekondigd een filmploeg voor de deur stond. Hij wilde ook absoluut niet dat er boven in ons huis gefilmd zou worden. Over het algemeen had André er geen moeite mee dat er gefilmd werd. Maar vlak voor een optreden wilde hij even alleen zijn. Maar ook dan was de camera bij hem. Dit zijn momenten die hij minder plezierig vond. André en John hadden een goede band, maar waren geen vrienden. Ik denk dat daarvoor de samenwerking te kort heeft geduurd.'

'Zoals iedereen zal begrijpen zijn de momenten waarop André en ik onenigheid hadden voor ons achteraf het onplezierigst geweest. Op een bioscoopdoek lijken die momenten allemaal nog erger dan het in werkelijkheid was. Maar doordat er niets gespeeld is, is er een eerlijk beeld gecreëerd. Voor ons is dit document nu van onschatbare waarde.'

■ **Close-up**, zondag 30 maart, Nederland 2, 18:15–19:15 uur